

Становище

от проф. дфн Амелия Личева

за дисертацията на Георги Тошев за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ по направление 1.3. *Педагогика на обучението по* (Методика на литературата) на тема:

Аудивизия и документално съдържание в литературното образование с научен ръководител проф. д-р Владимир Атанасов

Предложената дисертация умело съчетава теория и практика, ясно разграничава представеното базово знание по темата от личната позиция и личния опит и стъпва върху всички принципи, които трябва да следва един подобен научен труд. Много добро впечатление прави позоваването не само на световноизвестни авторитети, но и прецизното цитиране на всички български изследвания, които имат връзка с един или друг въпрос, разглеждан в работата. Добавена стойност е професионалният опит на нейния автор, който помага да се дадат множество конкретни примери и да се направят по-надеждни изводи, които са апробирани. Нейно достойнство са и интердисциплинарният ѝ хакатер, ясното писане, формулирането на изводи и предложения за промяна в начина, по който се преподава литературата в българското училище. В този смисъл това е един много навременен текст, който има с какво да допринесе и да подпомогне дебата за реформата в средното училище, и конкретно – в обучението по БЕЛ.

Цялостното усещане, което оставя трудът, е за модерност и желание да се уловят тенденциите на времето в опит да се покаже как те могат да бъдат прилагани и как често описваните като дефицити на съвременното – замяната на буквата с образа, склонността към забавление,

която се търси в игрите и подкастите, невъзможността за дълго задържане на вниманието и изместването на интереса към текста от желанието да се знае повече за неговия автор - могат да бъдат превърнати в позитиви, когато новите медии се вкарат в самия процес на обучение и преподаване. Каткато многократно и чрез много примери доказва текстът аудиовизията като посредник между текст и преживяване променя начина, по който учениците възприемат литературното произведение. Филми и документални продукции, подкаст форми, мултимедийни платформи разширяват възможността за интерпретация на литературното произведение.

Важна е също актуалността на дисертацията по отношение на въпросите за четенето, функционалната грамотност, резултатите на българските ученици. Тези факти тя комбинира с един задълбочен преглед на важни теории за четено и с предложения как то отново да се превърне в притегателна практика. Сред най-съществените приноси в тази посока е показването как през употребата на новите медии учениците могат да се превърнат от пасивни потребители в активни участници в литературното образование и така да бъдат наистина мотивирани за учене. Вторият важен принос е демонстрирането на посоките, които могат да направят образованието по литература не просто интердисциплинарно, но и отговарящо на изискванията на съвременното, което предполага развитието на едни по-комплексни и гъвкави личности. На трето място, работата показва как въпросът с границите на литературата, а оттам и с хибридността на жанровете днес, може да бъде удовлетворен през възприемането на новите медии и внедряването им в литературното образование.

Изключително важна в този текст е и темата за ролята на документалистиката по отношение не само на обучението по литература, но и за разбирането на част от тенденциите в съвременната литература. Авторът на дисертацията Георги Тошев има богат личен

опит в тази посока и в дисертацията става дума за принципите, зад които стои в документалните книги, които е писал. Индиректно това говорене показва как документалното и фактологичното могат да бъдат използвани в обучението по литература, като не говорим за най-популярната фактология, а за онази, която може да позволи на учениците да видят писателите или произведенията през малко по-нестандартен ъгъл, през по-интимното. Времето днес отново се връща към интереса към личното и фактите и ролята на доброто преподаване е да умее – без да навлиза в жълтините – да вкарва децата в контекста, в биографията по начин, който да прави всичко, което четат по-разбираемо. Неслучайно един от най-популярните жанрове днес е на фикционализираните биографии на писатели, сред чиито автори са най-знаковите имена на съвременната литература като Колъм Тойбин или Кони Палмен.

Нещо повече, както обобщава дисертацията документалното съдържание се превръща в литературен мост между литература и реалност. Използването на различни документални материали като биографични филми, историко-културни хроники, архивни кадри и свидетелства улеснява диалога между литературната фикция и емпиричната реалност като естетически опит и помага на учениците да осмислят литературните текстове не само като художествена конструкция, а и като носители на културна памет, социокултурен опит и историческа истина. По този начин – отбелязва авторът - документалното съдържание не само повишава когнитивната ангажираност, но и развива критическото мислене чрез поставяне на литературния текст в диалог с автентични културни факти.

Авторефератът коректно представя всички важни идеи на труда и добросъвестно представя приносите на работата. Библиографията е солидна и адекватно използвана.

Изхождайки от всичко казано дотук, от демонстрираната ерудиция и от

приносното съчетаване на теория и прагматика в това изследване, убедено давам своя глас за присъждане на Георги Тошев на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.3. *Педагогика на обучението по* (Методика на литературата)

Проф. дфн Амелия Личева